

PRAWA I WOLNOŚCI W STANIE EPIDEMII

Stanisław Trociuk

PIKTOGRAMY

wskazują ważne elementy
książki i ułatwiają
ich odnalezienie

Ważne

Przykłady

Podstawa prawna
Kontekst prawny

Pytania
Zadania

Rozwiązania
Odpowiedzi

Stanowisko stron
Pogląd

Orzecznictwo

Literatura

Historia

Nowe przepisy

PRAWA I WOLNOŚCI W STANIE EPIDEMII

Stanisław Trociuk

Stan prawny na 16 lutego 2021 r.

Wydawca
Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący
Kinga Zając

Opracowanie redakcyjne
Trzy kropki Joanna Maź

Projekt okładek serii
Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2021

ISBN 978-83-8223-929-4

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluger.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIIS TREŚCI

Wykaz skrótów	7
Wstęp	11
Rozdział I	
Legislacja w stanie epidemii	15
Rozdział II	
Wolność poruszania się po terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	25
Rozdział III	
Wolność osobista człowieka	41
Rozdział IV	
Autonomia informacyjna jednostki	51
Rozdział V	
Wolność zgromadzeń	65
Rozdział VI	
Wolność uzewnętrzniania religii	77
Rozdział VII	
Wolność działalności gospodarczej	81

Rozdział VIII

Egzekwowanie ograniczeń, obowiązków, nakazów i zakazów wprowadzonych w stanie epidemii	87
---	-----------

Uwagi końcowe	103
----------------------------	------------

Bibliografia.....	111
--------------------------	------------

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

EKPCz	– Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzona w Rzymie 4.11.1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.)
k.c.	– ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2020 r. poz. 1740 ze zm.)
Konstytucja RP	– Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
k.p.a.	– ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 256 ze zm.)
k.w.	– ustawa z 20.05.1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2021 r. poz. 281)
MPPOiP	– Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych, otwarty do podpisu w Nowym Jorku 19.12.1966 r. (Dz.U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167)
o.p.	– ustawa z 29.08.1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2020 r. poz. 1325 ze zm.)
p.p.	– ustawa z 6.03.2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2021 r. poz. 162)
p.p.s.a.	– ustawa z 30.08.2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2325 ze zm.)
pr. przew.	– ustawa z 15.11.1984 r. – Prawo przewozowe (Dz.U. z 2020 r. poz. 8)
pr. zgrom.	– ustawa z 24.07.2015 r. – Prawo o zgromadzeniach (Dz.U. z 2019 r. poz. 631)

rozporządzenie z 13.03.2020 r.	– rozporządzenie Ministra Zdrowia z 13.03.2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz.U. poz. 433 ze zm.)
rozporządzenie z 20.03.2020 r.	– rozporządzenie Ministra Zdrowia z 20.03.2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz.U. poz. 491 ze zm.)
rozporządzenie z 24.03.2020 r.	– rozporządzenie Ministra Zdrowia z 24.03.2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz.U. poz. 522)
rozporządzenie z 31.03.2020 r.	– rozporządzenie Rady Ministrów z 31.03.2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. poz. 566 ze zm.)
rozporządzenie z 10.04.2020 r.	– rozporządzenie Rady Ministrów z 10.04.2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. poz. 658 ze zm.)
rozporządzenie z 19.04.2020 r.	– rozporządzenie Rady Ministrów z 19.04.2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. poz. 697 ze zm.)
rozporządzenie z 2.05.2020 r.	– rozporządzenie Rady Ministrów z 2.05.2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. poz. 792 ze zm.)
rozporządzenie z 16.05.2020 r.	– rozporządzenie Rady Ministrów z 16.05.2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. poz. 878 ze zm.)
rozporządzenie z 29.05.2020 r.	– rozporządzenie Rady Ministrów z 29.05.2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. poz. 964 ze zm.)
rozporządzenie z 19.06.2020 r.	– rozporządzenie Rady Ministrów z 19.06.2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. poz. 1066 ze zm.)

rozporządzenie z 7.08.2020 r.	– rozporządzenie Rady Ministrów z 7.08.2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. poz. 1356 ze zm.)
rozporządzenie z 9.10.2020 r.	– rozporządzenie Rady Ministrów z 9.10.2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. poz. 1758 ze zm.)
rozporządzenie z 23.10.2020 r.	– rozporządzenie Rady Ministrów z 23.10.2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. poz. 1871)
rozporządzenie z 26.11.2020 r.	– rozporządzenie Rady Ministrów z 26.11.2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. poz. 2091)
rozporządzenie z 1.12.2020 r.	– rozporządzenie Rady Ministrów z 1.12.2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. poz. 2132)
rozporządzenie z 21.12.2020 r.	– rozporządzenie Rady Ministrów z 21.12.2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. poz. 2316 ze zm.)
specustawa o COVID-19	– ustawa z 2.03.2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. poz. 1842 ze zm.)
u.o.t.p.TK	– ustawa z 30.11.2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz.U. z 2019 r. poz. 2393)
u.P	– ustawa z 6.04.1990 r. o Policji (Dz.U. z 2020 r. poz. 360 ze zm.)
u.PIS	– ustawa z 14.03.1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz.U. z 2021 r. poz. 195)
u.SG	– ustawa z 12.10.1990 r. o Straży Granicznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 305 ze zm.)
u.s.g.	– ustawa z 8.03.1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 713 ze zm.)

u.s.k.ż.	–	ustawa z 18.04.2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz.U. z 2017 r. poz. 1897)
u.s.p.	–	ustawa z 5.06.1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2020 r. poz. 920)
ustawa z 31.03.2020 r.	–	ustawa z 31.03.2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie systemu ochrony zdrowia związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. poz. 567 ze zm.)
ustawa z 28.10.2020 r.	–	ustawa z 28.10.2020 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z przeciwdziałaniem sytuacjom kryzysowym związanym z wystąpieniem COVID-19 (Dz.U. poz. 2112 ze zm.)
u.ś.u.d.e.	–	ustawa z 18.07.2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz.U. z 2020 r. poz. 344)
u.t.k.	–	ustawa z 28.03.2003 r. o transporcie kolejowym (Dz.U. z 2020 r. poz. 1043 ze zm.)
u.w.a.r.w.	–	ustawa z 23.01.2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U. z 2019 r. poz. 1464)
u.z.z.c.z. / u.z.c.z.	–	ustawa z 5.12.2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. z 2020 r. poz. 1845 ze zm.)

Czasopisma i publikatory

CBOSA	–	Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych
OTK	–	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
OTK-A	–	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, Seria A
PiP	–	Państwo i Prawo
PPP	–	Przegląd Prawa Publicznego

Inne

RPO	–	Rzecznik Praw Obywatelskich
SA	–	sąd apelacyjny
SO	–	sąd okręgowy
SR	–	sąd rejonowy
TK	–	Trybunał Konstytucyjny
WSA	–	wojewódzki sąd administracyjny

WSTĘP

Wprowadzenie w Polsce stanu epidemii w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem oraz zwalczaniem COVID-19 doprowadziło do ograniczenia w tym stanie podstawowych praw człowieka. Wprowadzając stan epidemii, władze publiczne uznały jednak równocześnie, że regulując sferę korzystania z konstytucyjnych wolności lub praw jednostki, posługiwać się będą narzędziami legislacyjnymi właściwymi dla szczegółowo opisanego w Konstytucji RP zwykłego trybu funkcjonowania państwa i jego organów, a więc bez potrzeby sięgania po rozwiązania legislacyjne właściwe dla konstytucyjnych stanów nadzwyczajnych. W związku z tym, z punktu widzenia dochowania legislacyjnych standardów ochrony wolności lub praw człowieka, ocena działań prawodawczych podejmowanych w tym zakresie, zwłaszcza przez władzę wykonawczą wydającą rozporządzenia (art. 146 ust. 4 pkt 2 i art. 149 ust. 2 Konstytucji RP), musi uwzględniać ten aspekt. Władza publiczna w pełni świadomie, pomimo istniejących zagrożeń, zrezygnowała bowiem z instrumentów prawnych właściwych dla opisanych w Konstytucji RP stanów nadzwyczajnych.

§ Z art. 228 ust. 1 Konstytucji RP wynika, że w sytuacjach szczególnych zagrożeń, jeżeli zwykłe środki konstytucyjne są niewystarczające, może zostać wprowadzony odpowiedni stan nadzwyczajny: stan wojenny, stan wyjątkowy lub stan klęski żywiołowej. Stan nadzwyczajny może być wprowadzony tylko na podstawie ustawy, w drodze rozporządzenia, które podlega dodatkowemu podaniu do publicznej wiadomości (art. 228 ust. 2 Konstytucji RP). Ponadto, co jest szczególnie istotne w kontekście problematyki ochrony praw człowieka, zasady działania organów władzy publicznej oraz zakres, w jakim mogą zostać ograniczone